

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง " ลักษณะของเจ้าหน้าที่พัฒนาที่ดินที่เกษตรกรพึงประสงค์ในการเผยแพร่ข่าวสารและความรู้: ศึกษาเปรียบเทียบจากเกษตรกรใน 4 พื้นที่ " นี้ มีขั้นตอนของการวิจัยดังนี้

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งเป็นการสำรวจความต้องการของเกษตรกร เกี่ยวกับลักษณะของเจ้าหน้าที่พัฒนาที่ดินของกรมพัฒนาที่ดินในการเผยแพร่ข่าวสารและความรู้เรื่องการพัฒนาที่ดิน โดยใช้การวัดแบบครั้งเดียว (One-Shot Descriptive Study) กับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ เกษตรกรที่เป็นสมาชิกและมีที่ดินอยู่ในโครงการของหน่วยพัฒนาที่ดิน หรือเกษตรกรผู้ที่เคยฝึกอบรมกับเจ้าหน้าที่พัฒนาที่ดิน ในเขต 4 จังหวัดที่ได้มีการพัฒนาแล้ว ได้แก่

1. เกษตรกรในตำบลอำนาโหล และตำบลปงสนุก อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน จำนวน 80 ราย
2. เกษตรกรในตำบลมะกอก และตำบลแม่แรง อำเภอป่าซาง และตำบลบ้านแป้น อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำนวน 80 ราย
3. เกษตรกรในตำบลบ่อถ้ำ อำเภอชาตุวรลักษบุรี และตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 80 ราย
4. เกษตรกรในตำบลสะอาด อำเภอน้ำพอง และตำบลหนองแวงนางเป้า อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น จำนวน 80 ราย

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยนี้ ได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กับเกษตรกรที่เป็นสมาชิกและมีที่ดินอยู่ในโครงการของหน่วยพัฒนาที่ดินหรือเกษตรกรที่เคยฝึกอบรมกับเจ้าหน้าที่พัฒนาที่ดิน โดยใช้พื้นที่ละ 80 ราย เพื่อเปรียบเทียบประชากรจำนวนเท่ากัน รวมเป็นเกษตรกรจำนวนทั้งสิ้น 320 ราย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ คือ ลักษณะทางประชากรศาสตร์และถิ่นที่อยู่อาศัยของเกษตรกร ได้แก่

- 1.1 เพศของเกษตรกร
- 1.2 อายุของเกษตรกร
- 1.3 ระดับการศึกษาของเกษตรกร
- 1.4 รายได้ของเกษตรกร
- 1.5 ฝนที่อยู่อาศัยของเกษตรกร

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ลักษณะของเจ้าหน้าที่พัฒนาที่ดินที่เกษตรกรพึงประสงค์ประกอบด้วย

- 2.1 ความเมตตา (Mercy)
- 2.2 ความเอื้อเฟื้อ (Hospitality)
- 2.3 การไม่เห็นแก่ตัว (Unselfishness)
- 2.4 ความสุภาพเรียบร้อย (Politeness)
- 2.5 การมีจิตใจเยือกเย็น (Calmness)
- 2.6 ความร่าเริง (Cheerfulness)
- 2.7 การคบหาสมาคม (Sociability)
- 2.8 การเข้ากับเกษตรกรได้ (Congeniality)
- 2.9 การไม่ขัดคอ (Concordance)
- 2.10 ความยุติธรรม (Justice)
- 2.11 การให้อภัย (Forgiveness)

- 2.12 การตรงต่อเวลา (Punctuality)
- 2.13 ความอดทน (Patience)
- 2.14 ความเข้มแข็ง (Forcefulness)
- 2.15 การกล้าตัดสินใจ (Decisiveness)
- 2.16 ความฉลาด (Intelligence)
- 2.17 การมีความรู้ด้านการพัฒนาที่ดิน (Knowledge of land development)
- 2.18 การมีประสบการณ์ด้านการพัฒนาที่ดิน (Work experience)
- 2.19 การได้รับการฝึกอบรมด้านการพัฒนาที่ดิน (Land development training)
- 2.20 ความชำนาญในการทำงาน (Skillfulness)
- 2.21 ความเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ (Proper qualification)
- 2.22 ความกระตือรือร้นในการทำงาน (Enthusiasm for work)
- 2.23 การทำงานด้วยความคล่องแคล่ว (Activeness)
- 2.24 การทำงานด้วยตั้งใจ (Self-actualization)
- 2.25 การทำงานด้วยความเต็มใจ (Willingness for work)
- 2.26 การเข้าใจความต้องการของเกษตรกร (Understanding of farmer's needs)
- 2.27 การสนใจแสวงหาความรู้ (Resourcefulness)
- 2.28 การรู้วิธีแนะนำเรื่องการพัฒนาที่ดินได้เหมาะสมกับพื้นที่ (Utilization of appropriate instructional method)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม 1 ชุด ซึ่งได้ค้นคว้าและดัดแปลงมาจากงานวิจัยในเรื่องใกล้เคียงกันที่เคยมีผู้ศึกษาไว้แล้วคือ งานวิจัยของบุญธรรม มิ่งทอง (2526) และของเดชพันธ์ุ ประวิชัย (2531) โดยอาศัยทฤษฎีว่าด้วยการสื่อสารระหว่างบุคคล จากหนังสือ Dimension of Communication ของ Wilbur

Schramm (1969) เรื่องคุณสมบัติของเจ้าหน้าที่นิเทศจากหนังสือเกษตรทัศน์ของ
 ทำนอง สิงคาลวิชัย (2516) และเรื่องปัจจัยแห่งความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารใน
 หนังสือเรื่อง Persuasive Communication ของ Erwin P. Bettinghaus
 (1968) ทั้งนี้ได้แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอนในรายละเอียดดังนี้คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภูมิหลังทั่วไปของเกษตรกร เกี่ยวกับ
 เพศ อายุ การศึกษา ศาสนา จำนวนบุตร จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การ
 ถือครองที่ดินทำกินเพื่อการเกษตร การประกอบอาชีพเสริม รายได้ สถานภาพทาง
 สังคม และการเข้ารับการฝึกอบรมด้านการพัฒนา ประกอบด้วยแบบสอบถามชนิด
 ปลายปิด (Close-ended Questionnaire) รวม 11 ข้อ

คำถามข้อที่ 1 - 6	เป็นคำถามเพื่อทราบข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร ผู้ตอบคำถาม เกี่ยวกับเพศ อายุ การศึกษา ศาสนา จำนวนบุตร และสมาชิกในครัวเรือน
คำถามข้อที่ 7	เป็นคำถามเพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนที่ดิน ทำกินในครอบครองและลักษณะการครอบครอง ที่ดินของเกษตรกร
คำถามข้อที่ 8 - 10	เป็นคำถามเพื่อทราบข้อมูล ด้านการประกอบ อาชีพเสริม รายได้ และสถานภาพทางสังคม
คำถามข้อที่ 11	เป็นคำถามเพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับการเข้ารับ การฝึกอบรมด้านการพัฒนา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้และความคิดเห็นของเกษตรกร
 ต่อเจ้าหน้าที่พัฒนาที่ดิน และความเข้าใจในความหมายของลักษณะของเจ้าหน้าที่พัฒนา
 ที่ดิน ประกอบด้วยคำถามชนิดปลายปิด 1 ข้อ คำถามชนิดปลายเปิด (Open-ended
 Questionnaire) รวม 5 ข้อ และแบบสอบถามแบบประเมินค่า (Summated
 Rating Scale) ซึ่งกำหนดไว้ 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย
 และไม่เลย เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะของเจ้าหน้าที่พัฒนาที่ดินอีก 1 ข้อ

คำถามข้อที่ 12 - 13	เป็นคำถามเพื่อทราบความรู้ และความเข้าใจ ของเกษตรกรเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่พัฒนาที่ดิน
คำถามข้อที่ 14 - 16	เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะของเจ้าหน้าที่พัฒนา
คำถามข้อที่ 17	เป็นคำถามเกี่ยวกับความเข้าใจของเกษตรกร ในการให้ความหมายแก่ลักษณะต่าง ๆ ของ

คำถามข้อที่ 18

เจ้าหน้าที่พัฒนาที่ดิน รวม 28 ข้อย่อย
เป็นคำถามประเมินค่า ความต้องการของ
เกษตรกรเกี่ยวกับลักษณะของเจ้าหน้าที่พัฒนาที่
ดิน

เกณฑ์การให้คะแนนเพื่อการคำนวณ

การให้คะแนนตัวแปรต่าง ๆ ผู้วิจัยพิจารณาจากมาตราส่วนประเมินค่า
(Rating Scales) ซึ่งกำหนดไว้ 5 ระดับคือ

มากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5
มาก	มีค่าเท่ากับ	4
ปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3
น้อย	มีค่าเท่ากับ	2
ไม่เลย	มีค่าเท่ากับ	1

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้จัดนักวิจัยผู้ช่วยจำนวน 34 คน ซึ่งประกอบด้วย
นิสิตคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 9 คน นิสิตคณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่นจำนวน 15 คน นักศึกษาวิทยาลัยครูภาคพายัพเชียงใหม่ 5 คน
และนักศึกษาวิทยาลัยครูกำแพงเพชร จำนวน 5 คน เข้าไปสอบถามเกษตรกรในพื้นที่
4 จังหวัดคือ

1. ตำบลอำยานาไลย และตำบลปงสนุก อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน
2. ตำบลมะกอก ตำบลแม่แรง อำเภอป่าซาง และตำบลบ้านแป้น
อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
3. ตำบลบ่อถ้ำ อำเภอชาตุวรลักษบุรี และตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอ
คลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร
4. ตำบลสะอาด อำเภอน้ำพอง และตำบลหนองแวงนางบัว อำเภอ
พล จังหวัดขอนแก่น

ทั้งนี้ได้มีการอบรมและฝึกการสอบถามก่อนล่วงหน้า เพื่อป้องกันอคติที่อาจเกิดขึ้นในการวิจัยอันเป็นผลมาจากตัวผู้สอบถาม การเก็บรวบรวมข้อมูลนี้ใช้เวลาทั้งสิ้นรวม 14 วัน เก็บแบบสอบถามได้ทั้งสิ้น 369 ชุด เป็นแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ 44 ชุด (12.09%) จำนวนแบบสอบถามที่ใช้ในงานวิจัยนี้คิดเป็นร้อยละ 87.91

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ซึ่งอธิบายลักษณะทั่วไปของข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนา จำนวนบุตร จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การถือครองที่ดินทำกินเพื่อการเกษตร การประกอบอาชีพเสริม รายได้ สถานภาพทางสังคม ความคิดเห็น และการให้ความหมายต่อลักษณะของเจ้าหน้าที่พัฒนาที่ดิน รวมทั้งการประเมินค่าลักษณะของเจ้าหน้าที่พัฒนาที่ดิน โดยการแจกแจงความถี่เพื่อหาค่าร้อยละและคะแนนเฉลี่ย

2. การทดสอบสมมุติฐานโดยใช้สถิติ One - Way Analysis of Variance (ANOVA) เพื่อทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างและวิเคราะห์สมมุติฐาน 5 ข้อคือ

1) เกษตรกรที่มีเพศต่างกันมีความต้องการเจ้าหน้าที่พัฒนาที่ดินของกรมพัฒนาที่ดินที่มีลักษณะแตกต่างกัน

2) เกษตรกรที่มีอายุต่างกันมีความต้องการเจ้าหน้าที่พัฒนาที่ดินของกรมพัฒนาที่ดินที่มีลักษณะแตกต่างกัน

3) เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความต้องการเจ้าหน้าที่พัฒนาที่ดินของกรมพัฒนาที่ดินที่มีลักษณะแตกต่างกัน

4) เกษตรกรที่มีรายได้ต่างกัน มีความต้องการเจ้าหน้าที่พัฒนาที่ดินของกรมพัฒนาที่ดินที่มีลักษณะแตกต่างกัน

5) เกษตรกรที่อาศัยในถิ่นที่อยู่ต่างกัน มีความต้องการเจ้าหน้าที่พัฒนาที่ดินของกรมพัฒนาที่ดินที่มีลักษณะแตกต่างกัน

การประมวลผลข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลได้เรียบร้อยแล้ว ได้ทำการทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่าง และวิเคราะห์ข้อมูล จากนั้นนำไปประมวลผล โดยใช้สูตรสถิติเพื่อคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ ในการวิจัยดังนี้คือ

ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย โดยใช้สูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}}$$

$$df = \frac{\left[\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2} \right]^2}{\frac{\left[\frac{s_1^2}{n_1} \right]^2}{n_1 - 1} + \frac{\left[\frac{s_2^2}{n_2} \right]^2}{n_2 - 1}}$$

วิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance - ANOVA) โดยใช้สูตร

$$F_{k-1, N-k} = \frac{MS_b}{MS_w}$$

- เมื่อ N เป็นจำนวนข้อมูลทั้งหมด
 k เป็นจำนวนกลุ่ม
 MS_b เป็นค่าเฉลี่ยของผลต่างกำลังสองระหว่างกลุ่ม
 MS_w เป็นค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองภายในกลุ่ม